

*Олександр Іщук**
(Київ)

Виставка «Степан Бандера: документи свідчать» у Національному музеї історії України

В огляді йдеться про відкриття у Національному музеї історії України виставки «Степан Бандера: документи свідчать». Матеріали для експозиції підібрали співробітники музею та Галузевого державного архіву Служби безпеки України, науковці, архівісти.

Ключові слова: виставка, Степан Бандера, ОУН, підпілля, визвольний рух.

Відкриття виставки. Серед присутніх: директор музею *С. Чайковський*, заст. голови Українського ін-ту національної пам'яті *В. Верстюк*, Голова СБ України *В. Наливайченко*, директор ГДА СБ України *В. В'ятрович*, Голова проводу ОУН(Р) *Стефан Романів*.

* *Іщук О.С.* — кандидат історичних наук, начальник центру вивчення документів з історії визвольного руху Галузевого державного архіву Служби безпеки України.

С. Бандера (1909–1959).

До 100-річчя з дня народження і 50-річчя трагічної загибелі найвідомішого діяча українського визвольного руху Степана Бандери (1909–1959) Національний музей історії України підготував спеціалізовану виставку. Це перший випадок, коли у столиці України презентовано велику експозицію, присвячену діяльності керівника Організації українських націоналістів.

Відкриття виставки відбулося 15 жовтня 2009 р. за участі керівництва та співробітників Національного музею історії України, заступника голо-

ви Українського інституту національної пам'яті В. Верстюка, голови Служби безпеки України В. Наливайченка, директора ГДА СБ України В. В'ятровича, голови проводу ОУН(Р) С. Романіва, ветеранів визвольного руху, істориків, представників громадськості та засобів масової інформації.

Слід відзначити, що захід відбувся завдяки старанням багатьох наукових та архівних установ, співробітники яких розшукали унікальні історичні документи й експонати. Серед організаторів виставки — Союз українців у Великій Британії, Музей української визвольної боротьби (Лондон), Музей визвольних змагань Прикарпатського краю (Івано-Франківськ), Галузевий державний архів Служби безпеки України (Київ), Центр досліджень визвольного руху (Львів), Державна наукова архівна бібліотека (Київ) та Центральний державний історичний архів України у м. Львові.

В основу концепції виставки лягло бажання її упорядників продемонструвати реальну, а не міфологізовану, біографію С. Бандери. При цьому зроблено спробу відзначити особливості його характеру, простежити формування особистості та цаблі кар'єри політичного діяча, чітко дотримуючись принципів істо-

Виступ Голови Служби безпеки України
Валентина Наливайченка.

Екскурсія для відвідувачів виставки.

Стенд виставки з матеріалами
Галузевого державного архіву Служби безпеки України.

ричної об'єктивності, із залученням як давно відомих, так і малознаних або і зовсім невідомих широкому українському загалові документів та особистих речей лідера ОУН. Таким чином, виставка має неабиякий пізнавальний характер і подає достатньо виважений погляд на постать С. Бандери — з нею буде цікаво ознайомитися як фаховим історикам, так і громадянам, які практично необізнані з історією українського визвольного руху. Особливо слід наголосити, що експозицію зможуть побачити учні київських шкіл та студенти вищих навчальних закладів, які є постійними відвідувачами музею.

Виставка «Степан Бандера: документи свідчать» охоплює життєвий шлях керівника ОУН — від народження і до загибелі. Кожен стенд присвячено якійсь окремій темі або важливим періодам життя С. Бандери — дитинству та юності, долі родини, вступу в ОУН і роботі у підпіллі, еміграції, політичній діяльності і життю за кордоном.

Особливу увагу приділено найбільш важливим і знаковим подіям — замаху бойовика ОУН на міністра внутрішніх справ Польщі Б. Перацького у 1934 р. та наступному арешту й суду над С. Бандерою у Варшаві і Львові; діяльності підпілля ОУН(б) в Україні в 1941–1955 рр. та його боротьбі з німецьким і радянським режимами; створенню Української повстанської армії; політичній діяльності С. Бандери в еміграції як керівника Закарпатських частин ОУН і, звісно, убивств Степана Бандери агентом КДБ СРСР Б. Сташинським 15 жовтня 1959 р. у Мюнхені.

Кожен стенд виставки містить унікальні фотографії, архівні документи, особисті речі С. Бандери, що дозволяє відвідувачам відтворити обставини його життя та дізнатися, в яких умовах доводилося боротися учасникам українського визвольного руху.

Із фондів ГДА СБ України на виставці представлено надзвичайно цікаві документи. Серед них — архівна кримінальна справа на розстріляного НКВС СРСР отця Андрія Бандеру — батька Степана (з матеріалами за 1940–1941 рр.), маловідомі

Стенди виставки з матеріалами
Галузевого державного архіву Служби безпеки України.

фотографії С. Бандери та інших керівників українського визвольного руху (Ярослав Стецько, Роман Шухевич). Також експонуються фотоальбоми підпільників, убитих та заарештованих співробітниками радянських органів держбезпеки у 1944–1954 рр., оригінали розпорядчих документів ОУН(б) та УПА, пропагандистські матеріали (листівки, брошури), документи спецслужб щодо розшуку повстанців, у тому числі за допомогою сумнозвісних агентурно-бойових груп з агентів МДБ СРСР, переодягнених в однострої УПА тощо.

Виставка експонуватиметься у залах Національного музею історії України до лютого 2010 р. Рекомендуємо всім бажаючим відвідати її, адже подібної експозиції про керівника українського визвольного руху у Києві ще не було.

Національний музей історії України.

Александр Ищук. Выставка «Степан Бандера: документы свидетельствуют» в Национальном музее истории Украины.

Рассказывается об открытии в Национальном музее истории Украины выставки «Степан Бандера: документы свидетельствуют». Материалы для экспозиции подобрали сотрудники музея и Отраслевого государственного архива Службы безопасности Украины, учёные, архивисты.

Ключевые слова: выставка, Степан Бандера, ОУН, подполье, освободительное движение.

Oleksander Ishchuk. The exhibition «Stepan Bandera: documents testify» in National museum of history of Ukraine.

The review tells about the opening of exhibition «Stepan Bandera: documents testify» in National museum of history of Ukraine. The materials were selected by the personnel of museum and Branch state archive of Security service of Ukraine as well as scientist and archive officers.

Key words: exhibition, Stepan Bandera, the OUN, underground, liberation movement.

Науковий і документальний журнал

**3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. –
2009. – № 2 (33).**

Головний редактор: **О. Рубльов.**

Відповідальний за випуск: **Р. Подкур.**

Мовний редактор: **В. Григор'єв.**

Технічний редактор: **І. Ставнюк.**

Науково-допоміжна робота:
співробітники Галузевого державного
архіву Служби безпеки України:
Д. Бойко, Я. Зарецька.

Комп'ютерне макетування: **І. Ставнюк.**

Підписано до друку 14.02.2010 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк.

Тираж 500 прим.

Видавництво «Права людини»

61112, Харків, вул. Р. Ейдемана, 10, кв. 27.

Свідоцтво Державного комітету телебачення та радіомовлення України
серія ДК № 3065 від 19.12.2007.

Надруковано на обладнанні Харківської правозахисної групи
61002 Харків, вул. Іванова, 27, кв. 4.

<http://khpg.org>; <http://library.khpg.org>; <http://archive.khpg.org>